

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мультимедиялық құралдардың түрлері және оларды балабақшада пайдалану

ЖАРИЯЛАНДЫ
14.12.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/185875/>**Абиялкаирова Асель Нагашбаевна**

СҚО

Қызылжар ауданы

«Гүлбәбек» шағын орталығы

КІРІСПЕ

Ақпараттық қоғам жағдайында білім беру мазмұны мен әдістерін жаңғырту мектепке дейінгі тәрбиеде де өзекті мәселеге айналды. Балабақшадағы оқу-тәрбие үдерісін тиімді ұйымдастыру, баланың танымдық қызығушылығын арттыру және оқу материалын қабылдауды жеңілдету үшін мультимедиялық құралдарды қолдану кеңінен таралуда. Мектепке дейінгі жастағы балалардың қабылдауы көрнекі-бейнелік сипатта дамитынын ескерсек, дыбыс, бейне және анимацияны біріктіретін мультимедиялық құралдар оқу мазмұнын қолжетімді әрі қызықты етеді. Мультимедиялық құралдар балабақшада дәстүрлі педагогикалық әдістерді толықтырып, оқу-тәрбие үдерісінің сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Алайда оларды мақсатсыз немесе шамадан тыс қолдану кері әсер етуі мүмкін. Сондықтан мультимедиялық құралдардың түрлерін, олардың педагогикалық мүмкіндіктерін және балабақша жағдайында тиімді пайдалану жолдарын ғылыми тұрғыдан қарастыру маңызды.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Мультимедиялық құралдар – ақпаратты мәтін, сурет, дыбыс, бейне және анимация түрінде біріктіріп ұсынуға мүмкіндік беретін техникалық және бағдарламалық құралдар жиынтығы. Балабақша жағдайында қолданылатын мультимедиялық құралдардың бірнеше негізгі түрін бөліп көрсетуге болады.

Бірінші топқа аудио құралдар жатады. Бұған дыбыс жазбалары, әндер, тақпақтар,

ертегілердің аудионұсқалары кіреді. Аудио құралдар баланың тыңдау қабілетін дамытып, дұрыс сөйлеу үлгілерін меңгеруіне ықпал етеді. Әсіресе тіл дамыту сабақтарында, музыкалық іс-әрекетте және тыныштандыру сәттерінде аудиоматериалдарды қолдану тиімді нәтиже береді.

Екінші топ - бейнематериалдар. Бейнероликтер, қысқа мультфильмдер, танымдық бейнелер баланың көру арқылы қабылдауын күшейтеді. Табиғат құбылыстарын, жануарлар әлемін немесе тұрмыстық әрекеттерді бейне арқылы көрсету баланың елестету қабілетін дамытып, оқу материалын тереңірек түсінуге мүмкіндік береді. Бейнематериалдар баланың қызығушылығын арттырып, зейінін шоғырландыруға көмектеседі.

Үшінші топқа интерактивті презентациялар жатады. Слайдтар, суреттер, қысқа анимациялар арқылы ұсынылатын презентациялар оқу материалын құрылымды түрде жеткізуге мүмкіндік береді. Интерактивті элементтер (сұрақтар, тапсырмалар) баланың белсенді қатысуын қамтамасыз етіп, танымдық әрекетін жандандырады. Балабақшада мұндай презентациялар жаңа тақырыпты түсіндіруде немесе өткен материалды бекітуде тиімді қолданылады.

Төртінші топ - интерактивті ойындар мен қосымшалар. Арнайы білім беру бағдарламалары мен ойындар баланың логикалық ойлауын, зейінін және есте сақтау қабілетін дамытуға бағытталған. Ойын түріндегі тапсырмалар баланың оқу әрекетіне деген қызығушылығын арттырып, білімді еркін меңгеруіне жағдай жасайды. Дегенмен, бұл құралдарды қолдану уақыты қатаң реттелуі тиіс.

Бесінші топқа интерактивті тақта мен мультимедиялық проектор сияқты техникалық құралдар кіреді.

Бұл құралдар оқу материалын үлкен форматта көрсетуге мүмкіндік беріп, топпен жұмыс істеуді жеңілдетеді. Интерактивті тақтада сурет салу, қимыл жасау, тапсырмаларды орындау баланың белсенді қатысуын арттырады және бірлескен әрекетке үйретеді.

Мультимедиялық құралдарды балабақшада пайдаланудың педагогикалық нәтижелері көпқырлы. Ең алдымен, олар баланың танымдық белсенділігін арттырады. Көрнекі және дыбыстық ақпараттың үйлесуі оқу материалын қабылдауды жеңілдетіп, баланың қызығушылығын тұрақтандырады. Сонымен қатар, мультимедия баланың тілдік дамуын қолдап, сөздік қорын байытуға мүмкіндік береді. Мультимедиялық құралдар оқу үдерісін дараландыруға жағдай жасайды. Әр баланың қабылдау қарқыны әртүрлі болғандықтан, мультимедиялық материалдарды бірнеше рет қайталау немесе күрделілік деңгейін өзгерту арқылы баланың жеке ерекшеліктерін ескеруге болады. Бұл оқу үдерісіндегі табыстылықты арттырады.

Сонымен бірге, мультимедиялық құралдарды қолдану баланың эмоциялық жай-күйіне оң әсер етеді. Қызықты бейнелер мен дыбыстар жағымды эмоция тудырып, оқу үдерісіне деген ынтаны күшейтеді. Алайда педагог мультимедияны шамадан тыс қолданбай, оны қимылды ойындармен, тікелей қарым-қатынаспен үйлестіруі қажет. Бұл баланың шаршауын болдырмай, денсаулығын сақтауға мүмкіндік береді. Мультимедиялық құралдарды тиімді пайдалану тәрбиешінің кәсіби құзыреттілігіне тікелей байланысты. Тәрбиеші мультимедияны мақсатты түрде, оқу мазмұнына сай іріктеп қолданғанда ғана оның педагогикалық әсері артады. Мультимедия негізгі құрал емес, оқу-тәрбие үдерісін толықтыратын әдіс ретінде қарастырылуы тиіс.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қорытындылай келе, мультимедиялық құралдардың түрлері және оларды балабақшада пайдалану оқу-тәрбие үдерісінің тиімділігін арттыратын маңызды педагогикалық мүмкіндік болып табылады. Аудио, бейне, интерактивті презентациялар мен ойындар баланың танымдық, тілдік және эмоциялық дамуын қолдап, оқу материалын қызықты әрі қолжетімді етеді.

Дегенмен, мультимедиялық құралдарды қолдану педагогикалық мақсатқа сай, жүйелі және баланың жас ерекшеліктерін ескере отырып ұйымдастырылуы тиіс. Дәстүрлі әдістермен үйлестіре қолданылған мультимедия балабақшада жан-жақты дамыған, танымдық белсенділігі жоғары тұлға тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Жұмабаева Ә., Қожахметова К. Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы: «Мектеп», 2019.
2. Омарова Б. Мектепке дейінгі білім беруде ақпараттық технологияларды қолдану. – Алматы: «Атамұра», 2018.
3. Нұрғалиева Г.Қ. Балабақшадағы инновациялық оқыту әдістері. – Алматы: «Білім», 2017.
4. Құлманова Р. Мектепке дейінгі ұйымдағы оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру. – Алматы: «Рауан», 2019.
5. Сағындықова А.Т. Білім берудегі мультимедиялық технологиялар. – Алматы: «Өрлеу», 2020.
6. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» журналы. Ғылыми-әдістемелік басылым, №2, 2021.
7. «Балабақша әлемі» журналы. Республикалық ғылыми-практикалық журнал, №3, 2020.
8. Полат Е.С. Ақпараттық технологиялар және білім беру. – Мәскеу: Академия,

2016.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі
© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.